

Naturens kraft blir miniatyr i stort format

Helene Schmitz på Skellefteå Konsthall

För mig är Helene Schmitz förknippad med materialitet och kvalitet: oftast stora, skarpa och välkomponerade fotografier. Denna röda tråd följer hennes process från början till slut. Hon gör ingen hemlighet av hennes Ebony SV810E 8x10 - en specialgjord japansk träkamera för storformatsfilm. Storformat som teknik ger möjligheten att skapa stora, detaljerade fotokopior och är ett vanligt redskap inom konstfotografin. Att fotografera med dessa, ofta bälgkameror, kräver ett tålamod och en planering som skiljer sig från andra fotografiska format. Kroppen måste jobba med utrustningen på ett sådant sätt att kameran nästan blir en del av den. Och är man ute på fält, som Schmitz, är detta ett tungt arbete. Ändå slås jag av lättheten i hennes motiv. Jag blir liten då jag kliver in på Schmitz utställning "Transitions" på Skellefteås Konsthall och befinner mig i ett före detta eldhärjat skogslandskap. Bildserien *The Forest* är hennes senaste och är taget i det område i Västmanland som 2014 drabbades av Sveriges största skogsbrand sedan 1950-talet. En gnista från en skogsmaskin på ett kalhygge startade branden trots att de var ombedda att inte arbeta där på grund av torkan.

Fotografierna med dessa vackra svarta träd, som ihärdigt försöker fortsätta bära upp sina trädkronor, gestaltar en tragedi - ett spår av mänskligt misstag. Tragedin återkommer i nästa utställningsrum där bildserien *Earthworks* visas. *Earthworks* är fotograferat på en tidigare tysk koloni i Namibia som byggts upp för att utvinna diamanter. Denna industri är sedan länge nedlagd och husen som står kvar håller på att begravas i sand som kommer med de Atlantiska vindarna. De stora sandhögarna ger mig en surrealistisk känsla och rummen blir nästan miniatyrer. Inte ens ett fotspår syns till, det blir obehagligt tillrättalagt. Övergivna platser brukar i fotografisk dokumentation innehålla skräp, graffiti och sönderslagna fönster men inget av detta syns till. Dessa rum är bara lämnade för att bli återtagna av naturen.

I det sista rummet i konsthallen finns Schmitz kanske mest omtyckta verk, *Sunken Gardens*. Bilderna är tagna från en fjärilsfarm i Surinam, en tidigare holländsk koloni, där naturens kraft gör sig påmind då den tränger sig in i burarnas nät. *Sunken Gardens* bär på en målerisk kvalitet i sina färger som lätt trollbinder en vid fotografierna. Och kanske är det därför som jag just här, i det sista rummet, börjar tvivla på Schmitz metoder gentemot innehållet i hennes arbeten. De vackra ytorna, formaten och inramningarna gör att jag får svårt att ta mig an de frågeställningar som platserna ska problematisera. Jag saknar något som bryter mot en regel, som rör om och skaver. Jag blir förförd men inte förälskad. Jag saknar en djupare analys av platserna hon reser till. Vad händer med människorna som arbetade när diamanter lades ner? Fotografi har historiskt varit en viktig del av kolonialiseringens framfart och skapandet av blicken av "Den andre". Även om Schmitz vill beröra frågor kring natur kontra kultur, är det även viktigt att lyfta fram och berätta mer om vad vi tittar på. Det blir annars lätt att platsens mystik och historia landar i att fortsätta exotisera och främlingsgöra dessa platser.

Innan jag går hem ser jag en film om Helene Schmitz som Fotografiska i Stockholm har producerat. Den loopas i ett av rummen på konsthallen i anslutning till hennes utställning. När jag ser Schmitz på filmen, stå ute i skogen med svarta gummistövlar och fotografera, funderar jag på varför hon gör sig så osynlig i gallerirummet. Schmitz berättelser om platserna och resorna i filmen ger mig en helt annan upplevelse än då jag läser skribenternas texter intill hennes fotografier i utställningsrummen.

Text och foto: Mia Rogersdotter Olofsson

Volym 2017-10-14